

УДК 378.147

Голубовська О.В. ©

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
ім. С.З. Гжицького***ОСНОВНІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

У статті розглянуто основні сучасні тенденції розвитку освіти і виховання студентської молоді, впровадження яких сприятиме розвитку гармонійної, сильної та успішної особистості.

Ключові слова: *освіта, система освіти, освітня парадигма, виховання, виховний процес, громадянське виховання, професійне виховання, національне виховання, особистість.*

XXI ст. не тільки висуває нові вимоги до освіти, але й надає нові можливості для освітньої діяльності. Передусім це пов'язано із сучасними інформаційними технологіями, комп'ютерною технікою, що використовується і як засіб набуття комп'ютерної грамотності, і як засіб вивчення предметів, і як шлях до знань і досвіду людства, і як засіб дистанційного навчання.

Нові завдання освіти вимагають застосування інноваційних педагогічних технологій, які базуються на фундаментальних епістемологічних і герменевтичних аспектах педагогіки.

Обов'язково має розширюватися застосування досвіду світової освіти, зокрема кредитної системи як можливості вибору студентом дисципліни і викладача. Треба враховувати інтеграційні процеси в європейській і світовій освіті. Стандарти освіти мають збагачуватися шляхом диференціації учасників навчального процесу за рівнем підготовки. Активніше необхідно впроваджувати індивідуальні й «поглиблені» програми для обдарованих особистостей, відходити від усереднення.

Проте треба мати на увазі, що ніхто і ніщо не замінить викладача. Нинішній педагогічний і науково-педагогічний працівник має відповідати інтеграційному критерію «педагогічна майстерність + мистецтво комунікативності + нові технології». Висока культура комунікативності сприяє розвитку та поглибленню риторичного виміру в освіті. А для цього потрібна всебічна підтримка процесу використання друкованих засобів навчання як основних джерел набуття знань [2, с. 78].

Освіта у XXI ст. — це не лише надання знань і виховання особистості. Освіта в добу глобалізації та високих технологій — це чинник соціальної стабільності, економічного добробуту, конкурентоспроможності й національної безпеки. Освіта — це загальнонаціональна, стратегічна проблема. Тому на

перший план виступає відповідне оцінювання гідності та праці педагога, науковця, інтелектуала, що є однією з вимог філософії XXI століття.

Однією з тенденцій сучасної освітньої парадигми, зумовленою новою філософією освіти, є підготовка спеціаліста нової генерації, який би володів достатнім тезаурусом на початковій стадії своєї практичної діяльності й мав належну базу знань для успішної орієнтації в будь-якій ситуації протягом усього періоду активного життя. Визначальними чинниками успіху випускника вищої школи в післядипломній кар'єрі є моральна довершеність, достатній багаж знань, високий рівень інтелектуального розвитку, володіння методами самостійної пізнавальної діяльності, прагнення досягти успіху й уміння будувати міжособистісні стосунки [2, с. 79].

Яких саме якостей вимагає нинішній ринок праці від фахівця з вищою освітою? Це має бути спеціаліст з ґрунтовним багажем знань, практичних умінь, професійних навичок, добре підготовлений до повноцінного виконання посадових обов'язків. Крім того, випускник має винести зі стін навчального закладу високу культуру, комунікабельність, здатність неперервно поповнювати свої знання самостійно.

Ще одна вимога ринкового середовища до випускника вищої школи — наявність прагнення досягти успіху, орієнтація на високі результати, перманентне бажання діяти й досягати мети. Обов'язкові риси — динамічність і витривалість як постійна потреба реалізовувати фізичну й психічну енергію та здатність витримувати довготривалі фізичні й нервові навантаження. Важлива якість фахівця — висока професійна компетентність. Не останню роль у цьому плані відіграє здорова амбіційність як іманентна потреба постійно бути попереду, здобувати визнання, значимість, прагнути досконалості. Нинішній спеціаліст має бути психологічно підготовленим до змагальності, уміти здобувати успіх у конкурентній боротьбі.

Також фахівець повинен мати тверді життєві переконання як потребу зорієнтовувати свої дії відповідно до панівних у суспільстві духовних і моральних цінностей та чітко усвідомлювати свою місію як бажання втілити в життя свої переконання і прагнення. Важливим є також дотримання на шляху до життєвого успіху етичних норм. Успіх не за будь-яку ціну, а лише за нормальних умов, без завдання шкоди іншим.

Одним з визначальних чинників успіху розвитку кар'єри є уміння фахівця будувати міжособистісні стосунки. Випускник ВНЗ XXI ст., який хоче домогтися успіху у своїй діловій кар'єрі, має орієнтуватися на розуміння й підтримку своїх дій, своєї життєвої позиції. Необхідною рисою є емпатія — уміння співчувати, співпереживати іншим людям, поставити себе в умови, в яких перебуває інша людина. Нинішній фахівець має бути комунікабельним, уміти спілкуватися з будь-якою категорією людей, знаходити спільну мову в будь-якій ситуації. Треба вміло створювати широку мережу знайомств і ефективно їх використовувати. Ділова людина працює не індивідуально, а, як правило, з партнерами, в групі, в команді. Отже, у неї має бути добре розвинене відчуття команди, уміння працювати в команді, уміння керувати й підкорятися

волі інших. Невід'ємною рисою спеціаліста, який бажає домогтися успіху, є оптимізм, тверда віра в досягнення поставленої мети. У жорсткому, прагматичному ринковому середовищі важливою запорукою успіху в кар'єрі є енергійність, заповзятливість, наполегливість, послідовність, мужність [2, с. 88].

Час навчання майже у всіх професіях дуже короткий. Єдиний спосіб продовжити його – це заздалегідь виробити в людині судження, здатність мислити та вчитися.

Важливу роль для розвитку особистості разом із освітою має і виховання. Наука виховання зводиться, на думку Клода Адріана Гельвеція, мабуть, до того, щоб ставити людей у становище, яке змушує їх набувати таланти і чесноти [1, с. 366].

Виховання робить нас тим, що ми є. Виховання — це насамперед «вбирання в себе» кожною особистістю культури рідного народу, що допомагає передачі, освоєнню і творчому використанню нині сущими поколіннями досвіду попередніх поколінь, забезпечує продовження у віках культурно-історичних традицій батьків, творить з вихованця людину сучасної епохи, вводить його у сферу загальнолюдських цінностей. Як писав видатний мислитель XIX століття Й. Гійо, «виховання — це мистецтво, яке добуває з глибини душі людини і пробуджує до життя все, що в ній дремає; яке розвиває одночасно всі її сили і допомагає їй прямувати до мети, тобто робить людину більш освіченою». В. Сухомлинський підкреслював, що «виховання в широкому розумінні цього слова — це багатогранний процес духовного збагачення й оновлення і тих, кого виховують, і тих, хто виховує». Він розумів виховання як самостійну бажану соціальну дію. Виховання в сучасному навчальному закладі має поєднувати виховання потреб нації, держави, людської цивілізації і особистості [3].

Гуманістичний характер виховання передбачає побудову всього його змісту й форм на основі глибокого розуміння вихователем природи вихованця, його індивідуальних рис і можливостей, поваги до особистості дитини, турботи про її гармонійний розвиток. Ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна й національно свідомою людина, наділена глибокою громадянською відповідальністю, здоровими інтелектуально-творчими, фізичними і духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, працьовитістю, господарською кмітливістю, підприємливістю й ініціативою.

Формування творчої особистості за допомогою посилення організаційно-виховної, культурно-освітньої роботи серед студентів у національній моделі вищої освіти нерозривно пов'язане з відродженням нації, демократизацією і гуманізацією суспільства, поглибленням самоврядування народу, яке передбачає висунення молоді на керівну роботу в різних сферах управління і виробництва.

Цей процес не може бути стихійним, він передбачає співробітництво, співдіяльність, співтворчість педагога і студента. Кожен педагог, який би

предмет він не викладав, завжди є перш за все вихователем. К.Д. Ушинський стверджує, що «дух навчального закладу живе не в стінах і не на папері, а в характері більшості викладачів і звідти переходить у характери вихованців» [3].

Навчання у вищій школі повинно мати не лише освітню орієнтацію, а й обов'язкову виховну спрямованість. Навчально-виховний процес покликаний формувати в студентів високу культуру, гуманістичний і демократичний світогляд, високі моральні якості, виховувати їх громадянами-патріотами, інтелігентами, творчими й цілеспрямованими спеціалістами. У вищому закладі освіти виховання має здійснюватися за нових умов, із врахуванням фізичної, психічної зрілості особистості, а також її інтелектуального і духовного розвитку.

Громадянське виховання зорієнтоване на введення молоді у систему цінностей демократичного (громадянського) суспільства, передбачає підготовку студентства до участі у розв'язанні сьогоденних і перспективних завдань держави щодо управління нею, до виконання функцій трудівника й господаря, керівника й виконавця, громадського діяча, захисника Батьківщини.

Особливе місце в організації виховного процесу вищої школи відводиться розв'язанню завдань професійного виховання, метою якого є формування у студентів поваги до обраної спеціальності, вироблення необхідних для неї рис, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Домінантою всієї системи виховання у вищій школі має бути його національний характер як форма самовизначення українського народу й особистості українця. Стрижнем усієї системи виховання в Україні має бути національна ідея, яка відіграє роль об'єднавчого, консолідуючого фактора в суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості, як громадянина своєї держави.

Головна мета національного виховання — набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних відносин, формування у молоді незалежно від національної належності особистісних рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури [3].

Вдумливе, конструктивне впровадження з боку держави основних сучасних тенденцій системи освіти і виховання студентської молоді на базі передового національного та світового досвіду сприятиме розвитку гармонійної, сильної та успішної особистості, що безумовно позначиться на духовному та матеріальному рівні життя.

Література

1. Гельвецій Клод Адріан. Про людину, її розумові здібності та її виховання. — К.: Основи, 1994. — 416 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. — К.: Знання, 2005. — 486 с.
3. Педагогіка вищої школи. За ред. З.Н. Курлянд. — К.: Знання, 2005. — 399 с. Режим доступу: <http://pidruchniki.com.ua/15840720/pedagogika>.

Summary

Golubovska O.V.

**THE MAIN TRENDS OF DEVELOPMENT OF EDUCATION AND
TRAINING OF STUDENT'S YOUTH**

This article describes the main trends of development of education and training of student's youth, which will facilitate the development of harmonious, strong and successful personality.